

Δυο κείμενα σε λάθος χέρια:

Καρατζάς – Μπέρνχαρντ, Nova Melancholia – Καπάνταης

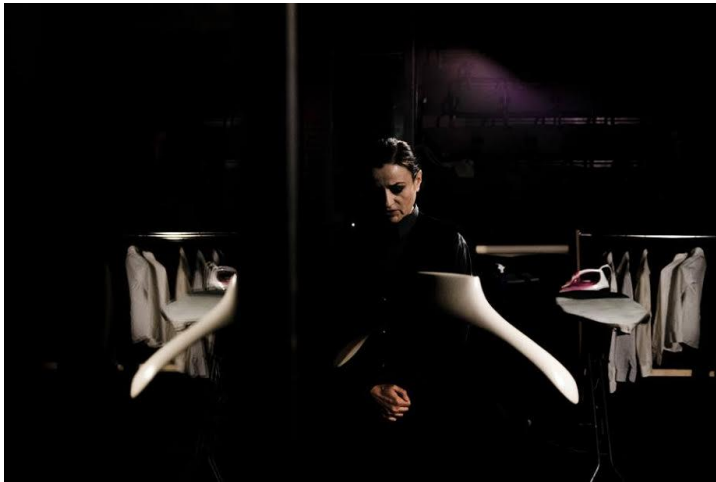
Ο Σαμσών Ρακάς συνδέει δύο από τις πιο πολυσυζητημένες παραστάσεις της φετινής σεζόν και προβληματίζεται για το πότε το κείμενο και ο σκηνοθέτης βρίσκονται σε αρμονία.

16.03.2017

Είχα την τύχη να παρακολουθήσω συνδυαστικά ίσως τις δύο πιο συζητήσιμες παραστάσεις της περιόδου. Πρώτα την «Πλατεία Ηρώων» του **Τόμας Μπέρνχαρντ** σε σκηνοθεσία **Δημήτρη Καρατζά** στο θέατρο της οδού Κυκλάδων κι ύστερα «Τα χρόνια της αθωότητας» σε σκηνοθεσία της **Nova Melancholia** στη Στέγη. Αν μεταξύ των δύο θεάσεων είχε μεσολαβήσει μια εμβόλιμη παράσταση από πλευράς μου φοβάμαι πως το κείμενο αυτό δεν θα είχε γραφτεί διότι εντυπωσίαζε δια της αντίθεσής της η ομοιότητα του λάθους τους. Δύο κείμενα σε λάθος χέρια αν και για διαφορετικούς λόγους το καθένα.

Η «Πλατεία Ηρώων» ήταν μια παράσταση που σεβάστηκε υπερβολικά το κείμενο που είχε στα χέρια του ο σκηνοθέτης. Αντιμετώπισε το βιβλίο ως επιφάνειες σελίδων, ως δέρμα γεμάτο υφές, τονισμούς, σημεία στίξης, εν τέλει απλά λέξεις, και όχι νοήματα που κατακεραυνώνουν την ευρωπαϊκή πολιτεία. Ήταν μια τόσο άρτια και δουλεμένη παράσταση, που από τον κάματο της τελειομανίας της για να γίνει θεατρικά καθαρή στο τέλος ξεθώριασε το υλικό, έχασε το πρόταγμα της και βημάτισε περισσότερο πάνω σε νευρωτικά κλισέ παρά σε κοινωνικές νευροπάθειες. Το αποτέλεσμα ήταν ένα κείμενο που γράφτηκε αρχικώς για να ενοχλεί να δοθεί σε μας ανώδυνα ενώ συνάμα η γάγγραινα του φασισμού να αντιμετωπιστεί μουσειακά μη καταφέροντας να βγει από την αστική σύμβαση μιας θεατρικής εμπειρίας. Καθόλη τη διάρκεια (ομολογώ πως αποχώρησα πριν το τέλος της) διαφαινόταν η αγχώδης προσπάθεια του σκηνοθέτη μέσω ενός νέου αναχρονισμού να θέσει αντικειμενικά κριτήρια στην καλλιτεχνική πράξη προκειμένου να λυτρωθεί από την ανασφάλεια μιας καλλιτεχνικής έκβασης που στηρίζεται στο θάρρος της δημιουργίας της, στην νεογέννητη πρόκληση ή έστω στην τόλμη της επανεγγραφής ενός ριζοσπαστικού λόγου στις σημερινές ευρωπαϊκές συνθήκες. Για τον υποχόνδριο αυτό λόγο οι ηθοποιοί έμοιαζαν με

αγχωτικές καρικατούρες, γεμάτοι προβλήματα στην εκφορά του λόγου, ακρωτηριασμένοι να αποδώσουν ένθερμα τα υψηλά νοήματα ενός κριτικού έργου, χαμένοι υπηρετικά μέσα στον κανόνα της υπόδυσής τους. Σε κάθε περίπτωση το συγκεκριμένο έργο ανέβηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα και σαν πρώτη προσπάθεια ήταν τίμια, ειδικά η σκηνογραφία της, και μπορώ να πω με σιγουριά πως θα λειτουργήσει διαλεκτικά στην ωρίμανσή του έργου στο ελληνικό θεατρικό ασυνείδητο ώστε σε δεύτερο ή τρίτο χρόνο ένα άλλο ανέβασμα του έργου να μπορέσει να φανερώσει το μεγαλείο του **Μπέρνχαρντ**, ευελπιστώ πριν περάσει η μόδα του στην ελληνική λόγια πραγματικότητα.

φωτ. Άρης Ασπρούλης

Προβλήματα επικοινωνίας μεταξύ κειμένου και σκηνοθεσίας ήταν ορατά και στα «Χρόνια της αθωότητας» αν και εδώ συναντάμε ανεστραμμένους τους όρους. Σε απλά ελληνικά: το βιβλίο «Αυτοκράτειρα» του **Δούκα Καπάνταη** στο οποίο ήταν βασισμένη η παράσταση δεν φτούραγε μπρος στο όραμα της **Nova Melancholia**, παρ' όλες τις εντυπωσιακές προσπάθειές της. Η επιλογή του ανεβάσματος του βιβλίου εξαιτίας μιας έμφυλης κριτικής μεταξύ της ομάδας και του κειμένου, είναι ατυχής καθότι μόνο επιφανειακή είναι η μεταξύ τους σχέση. Γιατί σε αντίθεση με το βιβλίο η πρόκληση της NM είναι κριτικά ευφάνταστη, χωρίς ρητορείες, φρέσκια, έξω από σεναριακές συμβατικότητες και αιμομικτικά συμβάντα που πρέπει να δίνονται με λόγο πεζό και όχι ποιητικά ή παραστατικά. Δεν ήταν τυχαίο πως όποτε μειωνόταν ο λόγος στη σκηνή τόσο η συγκίνηση ανέβαινε αυτόματα υπόμετρο. Όταν επέστρεφε ο λόγος επικρατούσε μια εσωτερική θεατρική παύση, λόγω ενός ανούσιου μπερδέματος, άλλοτε περιγραφικό και άλλοτε διδακτικό, που οφειλόταν στη θεατρικά αχρείαση προσπάθεια κατανόησης κάτι αυτονόητου. Εν τέλει, η προσπάθεια να αυτονομηθεί η πορνογραφία ως λογοτεχνικό είδος ώστε να αποκτήσει πνευματική αυταξία, και έξω από το πολιτικό υπόβαθρο, έγινε με όρους καλλιτεχνικής προπαγάνδισης επιστρέφοντας με τον τρόπο αυτό και πάλι στην πολιτικότητα. Σκέφτομαι τώρα πως 300 λέξεις

είναι υπεραρκετές για να χτιστεί ένα ολόκληρο θεατρικό σύμπαν από τις σωματικότητες μιας εξαιρετικής ομάδας ηθοποιών που αναδεικνύουν το όραμα του **Βασίλη Νούλα** και του **Κώστα Τζημούλη**. Βλέποντας την ευκολία με την οποία συνέβαιναν οι ποιητικές μεταμορφώσεις πάνω στη σκηνή είχες την αίσθηση πως αυτή η ομάδα ένα βιβλίο με οδηγίες χρήσης πλυντηρίου θα μπορούσε να το κάνει χορόδραμα. Όχι όμως και το βιβλίο του **Δούκα Καπάνταη**. Σε κάθε περίπτωση υπήρχαν σκηνές που πραγματικά κατάφερναν να επιβληθούν και να ανατρέψουν το βάσανο του αληθινού που μας περιβάλλει, κι ήταν κυρίως αυτές που δεν υπηρετούσαν ένα κείμενο αλλά μαρτυρούσαν απλώς μια επιρροή προς κάτι. Αυτό που κρατώ με χαρά είναι πως και σε μεγάλες σκηνές η **NM** δε χάνει την έμπνευση της, γιατί εμφανίζει την ικανότητα να μπορεί να διαχειριστεί το αχανές ενός χώρου, αρκεί να πρέπει να επιβάλλει εκείνη τα όρια του θεάτρου της πέρα και έξω από αναγκαίες βιοποριστικά επιλογές.

φωτ. Ανδρέας Σιμόπουλος

*Ο *Σαμσών Ρακάς* είναι ποιητής και εκδότης των [εκδόσεων Υποκείμενο](#)

Η Πλατεία Ηρώων (Heldenplatz) του Τόμας Μπέρνχαρντ, παρουσιάζεται στο Θέατρο της Οδού Κυκλάδων, σε σκηνοθεσία του Δημήτρη Καραντζά με τους Καρνοφουλιά Καραμπέτη, Χρήστο Στέργιογλου, Μαρία Σκουλά, Υβόννη Μαλτέζου, Γιώργο Μπινιάρη, Άννα Καλαϊτζίδου, Σύρμω Κεκέ και Παναγιώτη Εξαρχέα. Ημέρες & ώρες παραστάσεων: Τετάρτη: 20.00, Πέμπτη & Παρασκευή: 20.30, Σάββατο: 21.00, Κυριακή: 19.00

«*Τα χρόνια της αθωότητας*», Κείμενο: Δούκας Καπάνταης, Σκηνοθεσία: Βασίλης Νούλας. 11-26 Μαρτίου, 21:00, Αυστηρώς ακατάλληλο για ανηλίκους, Μικρή Σκηνή, Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών. Σκηνικά: Κώστας Τζημούλης, Κοστούμια: Νάνα Σαχίνη, Μουσική επί σκηνής: το κορίτσι κοιμάται, Φωτισμοί: Τάσος Παλαιουράς, Βοηθός Σκηνοθέτη: Ελισάβετ Ξανθοπούλου. Ερμηνεύουν: Κώστας Κουτσολέλος, Βίκυ Κυριακούλάκου, Αλέξια Σαραντοπούλου, Δέσποινα Χατζηπαυλίδου.